

Η αρχιτεκτονική τού σήμερα

Άλκηστις Πυργιώτη - 19/06/2023

Αρχιτεκτονική που θυμίζει render, και αριστοτεχνικό render που θυμίζει φωτογραφία φρεσκότατου αρχιτεκτονικού έργου. Αρκούν αυτά τα skills για να κάνεις αρχιτεκτονική σήμερα;

Κάτι μου θυμίζει από τις αρετές της αναγεννησιακής ζωγραφικής. Εξπρεσιονιστική. Έχει κατακτήσει το βάθος και την προοπτική, τις αντιθέσεις φωτός-σκιάς και χρωμάτων, τις υφές, την υλικότητα, τη δυναμική σύνθεση, την πιστή αναπαράσταση. Έχει συμβολισμούς, πείθει, σημαίνει και συγκινεί. Στιγμαία.

Κάπως έτσι βλέπω τη σημερινή αρχιτεκτονική. Τη σχεδιάζω, την παρακολουθώ, την επισκέπτομαι. Στο τέλος της ημέρας μπορεί να ικανοποιούμαι ή να με δυσκολεύει, να απελπίζομαι ή να εντυπωσιάζομαι, στιγμιαία, χωρίς να 'χει σημάνει τίποτε παραπάνω. Μια αρχιτεκτονική που δεν συγκινεί και δεν σημαίνει τίποτα πια.

Ένας αρχιτέκτονας στην Πάρο δεν νιώθει χρήσιμος, πολλές φορές ούτε καν απαραίτητος, όσο ζήτηση κι αν έχει. Νιώθει σχεδόν

περιττός. Ό,τι κάνει μπορεί να γίνει και από οποιονδήποτε άλλον συνάδελφό του. Τι θα ήταν του Φιλοπάππου και ο Λουμπαρδιάρης χωρίς τον Πικιώνη; Τι θα ήταν η ίδια η αρχιτεκτονική και όλοι εμείς χωρίς τον Πικιώνη και τον Ζενέτο; Τι θα ήταν η λαϊκή αρχιτεκτονική χωρίς το σπίτι του Ροδάκη στην Αίγινα;

Σήμερα δεν αλλάζει τίποτα σημαντικό, εάν αντί για εμένα σχεδιάσει κάποιος άλλος αρχιτέκτονας. Μπορεί να κοστίσει βέβαια κάτι λίγο παραπάνω ένας star architect ή κάποιο γραφείο με πολλές δημοσιεύσεις σε αρχιτεκτονικά περιοδικά, ακριβοπληρωμένο site, πολλά likes και followers στο Instagram. Αλλά το αποτέλεσμα θα είναι το ίδιο ασήμαντο.

Δεν συμβαίνει τίποτα «μεγάλο» πλέον, πέρα από πραγματικά μεγάλα κτήρια, εκτός κλίμακας, εκτός τόπου και χρόνου, χωρίς κανέναν λόγο και αιτία. Μια σύγχρονη μνημειακή αρχιτεκτονική χωρίς κανένα μνημείο. Δημιουργούμε σύγχρονα «τοπώσημα», το ένα δίπλα στο άλλο και το ένα ίδιο με το άλλο. Ένα ομογενοποιημένο τοπίο τοποσήμων, χωρίς να ξεχωρίζει κανένα από αυτά. Μια ομοιομορφία, που όχι απλά δεν προσδίδει κάτι στη φυσιογνωμία του τόπου μας, αλλά την αλλοιώνει και τη διαταράσσει ολοσχερώς. Μια απίστευτη προσθετική διαδικασία, εξ ορισμού μη δημιουργική. Μάθαμε να παράγουμε και ξεχάσαμε να δημιουργούμε. Κι όταν μιλάμε για παραγωγή μιλάμε για μονοκαλλιέργεια. Μια εμμονική μονοκαλλιέργεια «αρχιτεκτονικής» και μια υπερπαραγωγή real estate και τουρισμού.

Η σύγχρονη αρχιτεκτονική τείνει να προσθέτει όλα τα μυστικά συστατικά της επιτυχίας που της έχουν εκμυστηρευτεί οι αναφορές της, επιδιώκει τη μέγιστη αξιοποίηση των τετραγωνικών της, όσες περισσότερες κρεβατοκάμαρες χωράνε (με ιδιωτικά μπάνια φυσικά), μια infinity πισίνα ή μάλλον επιφάνεια νερού για το Instagram κι αυτά τα πρασινοχρυσάφενια φρεσκοχτενισμένα φυτάκια που ποτέ και πουθενά δεν φύτρωσαν από μόνα τους. Προσπαθεί να έχει συμβολισμούς, να σημαίνει, να πείθει και να συγκινεί. Και δεν τα καταφέρνει ούτε καν στιγμιαία. Το μόνο που καταφέρνει είναι να θαμπώνει από τη λάμψη της. Μακάρι και να 'τανε θαμπή, ίσως να έλαμπε και περισσότερο.

Η αρχιτεκτονική -όπως και η τέχνη- για να σημάνουν καλά, οφείλουν πρώτα απ' όλα να 'χουν αφαιρέσει τα περιττά από πάνω τους. Μα είναι τόσα πια αυτά τα περιττά, που εάν τα αποτινάξει κι όλα από πάνω της, δεν θα μείνει τίποτα.

Εντυπωσιακή αρχιτεκτονική, εντυπωσιακά renders. Εκτός κλίμακας αρχιτεκτονική, ακριβά renders. Υπέρογκα ποσά και παραοικονομία κι ένα κατακρεουργημένο φυσικό περιβάλλον. Εάν είχαν φωνή οι Κυκλάδες, θα βογκούσαν.

Η αρχιτεκτονική σήμερα λάμπει. Εάν γυαλίζει πολύ, πουδράρεται. Κι αν θαμπώσει αρκετά, βάζει λίγο ρουζ και κάμποσο highlighter για να φωτίσει το προσωπάκι της. Αλλά, στο τέλος της ημέρας, βάφεται για να 'ναι όμορφη και να υποδεχτεί τους καλεσμένους της, ή απλώς μασκαρεύεται για να πείσει τους ζάμπλουτους επενδυτές της να την αγοράσουν κάποια εκατομμύρια παραπάνω απ' όσο πραγματικά αξίζει;

«Αυτά που ήδη χάσαμε απ' τον κόσμο της σκιάς, θέλω να προσπαθήσω να τα ανακαλέσω τουλάχιστον μέσα στη σφαίρα της λογοτεχνίας. Στο παλάτι που λέγεται λογοτεχνία, τα υπόστεγα θέλω να είναι βαθιά και οι τοίχοι σκοτεινοί. Θα σπρώξω καθετί που χτυπάει στο μάτι μές στο σκοτάδι, θα προσπαθήσω να απογυμνώσω τα εσωτερικά από κάθε άχρηστη διακόσμηση. Δεν θέλω να 'ναι όλα τα σπίτια έτσι, αλλά θα ήταν καλά να υπήρχε έστω κι ένα μόνο τέτοιο σπίτι. Όπου για δοκιμή να μπορούμε να σβήσουμε τα φώτα, να δούμε πώς θα 'ναι επιτέλους χωρίς αυτά.» [1]

Μακάρι και να 'τανε θαμπή, ίσως να έλαμπε και περισσότερο!

[1] J. TANIZAKI (1933), Το εγκώμιο της σκιάς (μτφρ. Π. Ευαγγελίδης). Αθήνα: ΑΓΡΑ, 2016, σελ.132.